

Віталій Терещук,
доктор політичних наук, доцент,
завідувач кафедри міжнародної журналістики
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Vitaly Tereshchuk,
Doctor of Political Sciences, Associate Professor,
Head of the International Journalism Department
of the Faculty of Journalism,
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
<https://orcid.org/0000-0003-3212-1248>
Email: vtereshchuk@ukr.net

УДК 659.3:[001.9+374](100+1-2)+327.7

DOI: <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2024.1727>

ОСВІТА ЗАДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: МЕДІЙНИЙ ВИМІР ПРОБЛЕМИ

////////////////////////////////////

EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT: MEDIA DIMENSION OF THE ISSUE

АНОТАЦІЯ. У статті аналізується роль мас-медіа як освітнього інструменту у сприянні сталому розвитку в контексті ухвалених ООН Цілей сталого розвитку. Актуальність цього напрямку досліджень обумовлена тим, що медіа можуть відігравати (і відіграють) ключову роль у просуванні ідей сталого розвитку, що може бути доведено в термінах теорії встановлення порядку денного: засоби масової комунікації, приділяючи більшу чи меншу увагу тим чи іншим проблемам, формують у громадськості розуміння їх важливості. Відповідно, фокусуючи увагу на питаннях сталого розвитку, мас-медіа можуть «укорінювати» розуміння актуальності цієї проблематики. Інструментом такого укорінення може бути рамкування (фреймінг). Мета дослідження полягає у виявленні ролі мас-медіа як освітнього інструменту у сприянні сталому розвитку в контексті ухвалених ООН Цілей сталого розвитку. Для досягнення вказаної мети були поставлені завдання охарактеризувати місце освіти у забезпеченні сталого розвитку та окреслити та систематизувати наявні практики залучення потенціалу медіа як освітнього інструменту в контексті досягнення цілей сталого розвитку. Реалізація цих завдань дозволила з'ясувати, що, по-перше, освіта займає важливе місце серед компонентів суспільного виміру сталого розвитку, що підтверджується присутністю відповідних елементів у візіях сталого розвитку ООН, ОЕСР тощо. По-друге, наявні практики із залучення потенціалу медіа як освітнього інструменту в контексті досягнення цілей сталого розвитку можна згрупувати у два кластери: залучення медіа як інструментів просування ідей сталого розвитку, формування серед пересічних громадян розуміння важливості «сталості» як запоруки задоволення нагальних потреб як сьогодення, так і забезпечення можливості задоволення своїх потреб наступними поколіннями; медіа самі виступають трансляторами ідей та концепцій, суголосних з Цілями сталого розвитку для цільових аудиторій в країнах, що розвиваються (такі практики імплементуються насамперед системами міжнародного мовлення провідних акторів міжнародних відносин та медіа громад).

Ключові слова: мас-медіа, сталий розвиток, поширення ідей та знань, освіта, міжнародні організації, міжнародне мовлення.

ABSTRACT. The article analyses the role of mass media as an educational tool in promoting sustainable development in the context of the UN Sustainable Development Goals. The relevance of this direction of research is due to the fact that the media can play (and do play) a key role in promoting the ideas of sustainable development, which can be proven in terms of the agenda-setting theory: mass communication means, paying more or less attention to certain problems, shape in public understanding of their importance. Accordingly, by focusing attention on issues of sustainable development, the mass media can «root» the understanding of the relevance of these issues. Framing can be a tool for such rooting. The purpose of the study is to identify the role of mass media as an educational tool in promoting sustainable development in the context of the UN Sustainable Development Goals. To achieve this goal, the tasks were set to characterize the place of education in ensuring sustainable development and outline and systematize existing practices of engaging media potential as an educational tool to achieve Sustainable development goals. The implementation of these tasks made it possible to find out that, firstly, education occupies an important place among the components of the social pillar of sustainable development, which is confirmed by the presence of relevant elements in the visions of sustainable development by the

UN, OECD, etc. Secondly, the existing practices of engaging the media potential as an educational tool in the context of achieving Sustainable development goals can be grouped into two clusters: engaging the media as tools for promoting the ideas of sustainable development, shaping among people's understanding of the importance of sustainability as a guarantee of meeting urgent needs as of today, as well as ensuring the possibility of meeting needs of next generations; media themselves act as translators of ideas and concepts consistent with the Sustainable Development Goals for target audiences in developing countries (such practices are implemented primarily by international broadcasting systems of leading actors of international relations as well as by community media).

Keywords: mass media, sustainable development, dissemination of ideas and knowledge, education, international organizations, international broadcasting.

© В. Терещук, 2024

Вступ. Концепт сталого розвитку виріс у другій половині ХХ століття головним чином із дедалі зростаючої стурбованості щодо екологічних проблем (забруднення навколишнього середовища, збереження біологічного розмаїття тощо), з якими стикається людство, і які становлять дедалі більшу загрозу. І хоча вимір, пов'язаний з довкіллям, лишається домінуючим (див., приміром, визначення в Енциклопедії Британіка: «Сталий розвиток – підхід до соціального, економічного та екологічного планування, який намагається збалансувати соціальні та економічні потреби нинішніх і майбутніх поколінь людини з імперативом збереження або запобігання надмірній шкоді природному середовищу» (Kulik, 2024)), тим не менш соціальні аспекти сталого розвитку також займають вагомe місце у порядку денному світового співтовариства.

Вважається, що вперше у друкованих джерелах поняття сталого розвитку з'явилося у документі «Всесвітня стратегія охорони природи. Збереження живих ресурсів для сталого розвитку» («World Conservation Strategy. Living Resource Conservation for Sustainable Development»), підготовленому Міжнародним союзом охорони природи та природних ресурсів (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources) у співпраці і за підтримки Програми ООН з довкілля (UNEP) та Всесвітнього фонду дикої природи (WWF). У ньому, зокрема, зазначено: «Щоб розвиток був сталим, він має враховувати соціальні та екологічні, а також економічні фактори» (IUCN, 1980).

Важливою віхою у просуванні ідеології розбудови сталих, безпечних та справедливих спільнот став Всесвітній саміт з питань соціального розвитку 1995 року, за підсумками якого

була прийнята Копенгагенська декларація про соціальний розвиток (Copenhagen Declaration on Social Development). У ній містився доволі розлогий перелік зобов'язань світових лідерів, серед яких вагомe місце займали питання забезпечення доступу до сучасної та якісної освіти (див. UN, 1995). У 1996 році Комітет сприяння розвитку Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) опублікувала доповідь «Формування ХХІ століття: внесок співпраці задля розвитку» («Shaping the 21st Century: The Contribution of Development Co-operation»), в якій на основі угод і резолюцій конференцій, організованих Організацією Об'єднаних Націй у першій половині 1990-х років, було визначено шість цілей розвитку, які були визнані такими, які можна досягти, моніторити, і для кожної були зазначені конкретні терміни досягнення. Серед цих цілей були й такі, як «всезагальна початкова освіта в усіх країнах» та «прогрес у напрямку гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок шляхом усунення гендерної нерівності в початковій та середній освіті» (OECD, 1996, с. 2).

Тривалі зусилля світового співтовариства на чолі із організацією Об'єднаних Націй із формування стратегічних векторів сталого розвитку сконцентрувалися в ухвалених у 2001 році восьми Цілях тисячоліття ООН (United Nations Millennium Development Goals). 25 вересня 2015 року Генеральна Асамблея ООН одноголосно прийняла резолюцію 70 / 1 «Перетворення нашого світу: Порядок денний сталого розвитку до 2030 року». У цьому документі було окреслено 17 Цілей сталого розвитку (Sustainable Development Goals) та пов'язані з ними 169 завдань. Ці цілі (далі – ЦСР) прийшли

на зміну Цілям тисячоліття ООН і розраховані до 2030 року. У блоці «Наше бачення» резолюції було, серед іншого, зазначені такі візії майбутнього, як «Світ всезагальної грамотності», «Світ, де всім забезпечено рівноправний доступ до якісної освіти на всіх рівнях...» та інші дотичні до освітньої проблематики аспекти, зокрема, права та можливості жінок (див. UN, 2015). Освіті присвячена окрема ЦСР-4 «Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх».

Теоретико-методологічна основа дослідження базується на науково-теоретичних та концептуальних положеннях українських та іноземних вчених. Дослідницьке поле з питань ролі медіа у забезпеченні сталого розвитку представлено широким спектром досліджень, серед яких вагому роль відіграють аналітичні матеріали профільних міжурядових та неурядових інституцій. Серед дослідників даної проблеми варто виділити таких зарубіжних науковців, як Т. Бодт, Є. Вейс, Дж. Ель-Хурі, С. Лама, М. Майерс, Б. Сарма та ін.; таких вітчизняних дослідників, як О. Балалаєва, М. Василець, О. Гондюл, О. Зернецька, М. Дорош (загалом цей напрям в Україні все ще лишається недостатньо вивченим).

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає у виявленні ролі мас-медіа як освітнього інструменту у сприянні сталому розвитку в контексті ухвалених ООН Цілей сталого розвитку. Для досягнення вказаної мети були поставлені такі завдання: охарактеризувати місце освіти у забезпеченні сталого розвитку; окреслити та систематизувати наявні практики залучення потенціалу медіа як освітнього інструменту в контексті досягнення цілей сталого розвитку.

Методи дослідження. Основу методології наукового пошуку склали загальнонаукові методи і спеціальні методи. Серед останніх вагому роль зіграло застосування таких методів, як case study, який дозволив дослідити практики із залучення потенціалу медіа як засобу освіти з питань сталого розвитку; методи аналізу та синтезу, які уможливили виявлення та систематизацію практик використання мас-медіа як освітнього інструменту задля досягнення цілей сталого розвитку; метод аналізу документів, який, зокрема, дозво-

лив з'ясувати місце освіти у візії сталого розвитку Організації об'єднаних націй з питань освіти, науки та культури.

Результати дослідження. Місце освітньої проблематики в актуальному порядку денному ЮНЕСКО та зусиллях цієї інституції зі сприяння сталому розвитку було констатоване генеральною директоркою ЮНЕСКО Одрі Азуле (Audrey Azoulay), яка заявила, що «Освіта є правом людини, суспільним благом і громадською відповідальністю. Це найпотужніша сила в наших руках, щоб забезпечити значне покращення здоров'я, стимулювати економічне зростання, досягти гендерної рівності, розблокувати інновації, необхідні нам для побудови більш стійких і сталих суспільств. Ось чому нам терміново потрібні посилені колективні дії для освіти» (UNESCO, 2019).

Загалом, використання потенціалу медіа для розвитку освіти у контексті досягнення цілей сталого розвитку має низку векторів, кожен з яких є важливим та потребує окремого розгляду.

Вочевидь, популяризація Цілей глобального розвитку серед населення країн світу має і може бути інтегрована як елемент освіти, і медіа можуть бути важливим інструментом. Як зауважив дослідник Тім Бодт, засоби масової інформації відіграють вирішальну роль у навчанні та усвідомленні людьми, спільнотами та суспільством ідеї сталого розвитку, необхідності більш стійких моделей виробництва та споживання, а також заохочення їх до дій, спрямованих на зміни та більш стале майбутнє. Загально визнано, що не вчені і не політики, а звичайна людина є найефективнішим агентом змін (Bodt, 2007, с. 478).

Цей підхід, вочевидь, базується на ідеї фреймिंगу (рамкування), яке, як зауважив один із теоретиків цього напрямку досліджень медійних ефектів Роберт Ентмен (Robert Entman), передбачає вибір і помітність. Рамкувати – це вибрати деякі аспекти сприйнятої реальності та зробити їх більш помітними в комунікаційному тексті таким чином, щоб сприяти визначенню конкретної проблеми, причинно-наслідковому тлумаченню, моральній оцінці та / або рекомендації щодо того як трактувати описаний елемент (Entman, 1993, с. 52).

ЮНЕСКО цей вектор своєї діяльності обґрунтовує тим, що готувати матеріали стосовно

проблематики сталого розвитку повинні бути здатними не лише журналісти, що спеціалізуються на науковій, економічній, дипломатичній, природоохоронній проблематиці, питаннях охорони здоров'я тощо, але й репортери, що не мають спеціальних знань у цих царинах (див.: Bird та ін., 2008, с. 3). Відповідно, ця міжнародна інституція взяла на себе обов'язок забезпечувати журналістів необхідним набором базових знань. Іншими словами, ЮНЕСКО створює свого роду рамку (framework), прикладом якої може слугувати навчально-ресурсний посібник «ЗМІ як партнери в освіті для сталого розвитку», підготовлений в рамках проекту «Десятиліття освіти для сталого розвитку» (2005–2014 роки).

На рівні Організації Об'єднаних Націй у вересні 2018 року була запущена ініціатива «SDG Media Compact», що має на меті підвищення обізнаності про цілі сталого розвитку у всьому світі. SDG Media Compact розпочався із 31 засновника (медіа та розважальні компанії) та перетворився на потужний альянс із майже 400 членів у всьому світі, що охоплює 160 країн на п'яти континентах із загальною аудиторією близько 2 мільярдів осіб. SDG Media Compact прагне надихнути медіа та розважальні організації використати свої ресурси та талант для посилення та прискорення просування на шляху до досягнення Цілей сталого розвитку (див.: UN, n.d.).

Прикладом діяльності із залучення медіа як партнерів просвітницькій діяльності стосовно сталого розвитку та ЦСР є кейс Японії. Як зазначив журналіст, виконавчий директор японського медіа The Huffington Post Japan Йоїчі Нісімура, «причина, чому в Японії та країнах, що розвиваються, активно висвітлюються питання, пов'язані із ЦСР, зрозуміла: ці країни розглядають безліч глобальних проблем як «нагальні кризи», які особливо на них впливають» (Nishimura, 2020).

Також на прикладі однієї з найбільших газет Японії Asahi Shimbun Й. Нісімура продемонстрував як японські медіа, окрім власне журналістики, також відіграють важливу роль у освіті з питань сталого розвитку. Так, починаючи із березня 2018 року Asahi Shimbun організувала низку семінарів в молодших і старших школах, університетах тощо. Під час семінарів учасникам було запропоновано прочитати різноманітні га-

зетні статті, пов'язані з такими проблемами, як глобальне потепління та втрата їжі, пам'ятаючи при цьому про 17 цілей сталого розвитку. Їх попросили вказати статті, які привернули їх увагу, і написати власні коментарі. Навіть студенти, які ніколи не чули фрази «Цілі сталого розвитку» чи абревіатури «ЦСР», розмірковували про глобальні проблеми з точки зору власного повсякденного життя (ibid).

На окрему увагу заслуговують практики систем іномовлення, що реалізуються повідними акторами міжнародних відносин. Ці медіа використовують свій інтелектуальний та організаційно-технічний потенціал для навчання цільових аудиторій в країнах, що розвиваються, проблематиці, суголосній з Цілями сталого розвитку.

Розглянемо кейс діяльності служби іномовлення Німеччини Deutsche Welle. Як показує Ева Полонська-Кімунгуї, гендерна рівність, права людини для жінок (включно з їхнім правом на освіту) і верховенство права є одними з пріоритетів німецької зовнішньої політики та політики розвитку в Африці (Połońska-Kimunguyi, 2015, с. 387). Одним із інструментів імплементації цієї політики є освіта людей. Тому важливим напрямом діяльності Deutsche Welle в регіоні є освітні радіопроекти. Як зазначається на сайті мовника, «В Африці – а також в деяких частинах Азії – радіо залишається важливим засобом розповсюдження інформації. Ось чому DW продовжує пропонувати радіопроекти через короткі хвили та місцевих радіо-партнерів основними регіональними мовами...» (DW, 2013).

Одним з найбільш помітних освітніх проєктів Deutsche Welle у цій царині є «Навчання на слух» («Learning by Ear») – започаткована у 2008 році серія радіовистав, орієнтованих головним чином на молодіжну аудиторію. Ці передачі мають на меті навчання як вирішувати ті чи інші життєві проблеми, захищати свої права (у т.ч. з особливим акцентом за захисті прав жінок) тощо. Створений для африканського регіону, проєкт був поширений також для аудиторії Афганістану (2009 р.) та Пакистану (2012 р.) (див.: Połońska-Kimunguyi, 2015; DW, 2012).

Зусилля, подібні до розглянутої практики служби іномовлення Німеччини Deutsche Welle, реалізують і низка локальних мовників громад

(тут слід відмітити, що розвиток громадських медіа (community media) є одним із пріоритетних напрямів діяльності ЮНЕСКО у сфері комунікацій за напрямом досягнення плюралізму та різноманітності медіа.

У звіті «Голоси із сіл: Громадське радіо в країнах, що розвиваються» («Voices from Villages: Community Radio in the Developing World»), підготовленому американською неурядовою організацією Center for International Media Assistance, його авторка Мері Майерс (Mary Myers) констатує, що «Громадське радіо зараз є важливим явищем сучасності в країнах, що розвиваються. Залежно від політичного контексту, воно або стало визнаним і важливим гравцем на медіа-сцені, або, в контексті репресивних режимів, все ще представляє радикальний, іноді підпільний голос. У все більш глобалізованому та комерціалізованому світі громадське радіо продовжує давати голос сільським жителям, меншинам, жінкам, маргіналізованим верствам населення та бідним і, таким чином, потенційно представляє демократичну силу» (Myers, 2011, с.10). Також у документі наголошується, що фундаментальна цінність громадського радіо полягає в його «громадському вимірі» («community-ness») – здатності спілкуватися з групою людей і для неї задля вираження та збагачення ідентичності цієї групи (ibid, с.13).

Як приклад ефективної ролі громадського радіо у покращенні життя локальної громади можна навести кейс, який проаналізували дослідники використання радіомовлення як освітнього інструменту у країнах, що розвиваються, Бхаскар Сарма (Bhaskar Sarmah) та Сукмайя Лама (Sukmaya Lama) – це Namma Dhwani («Наші голоси»), яка є першою індійською кабельною громадською радіостанцією, що почала мовлення в штаті Карнатака в 2003 році. Вона була запущена в рамках партнерських зусиль громади села Budhikote та неурядових організацій MYRADA і VOICES за фінансової підтримки ЮНЕСКО. Оціночне дослідження радіо Namma Dhwani висвітлює кілька позитивних змін. Зокрема, радіо сприяло розширенню участі жінок у створенні програм, підвищило обізнаність жінок-слухачів про здоров'я та санітарію, освіту, харчові звички та сімейну систему, сприяло розвитку лідерських

якостей та поведінки серед жінок-слухачів (Sarmah & Lama, 2017, с.338).

Висновки та перспективи дослідження. Освіта займає важливе місце серед компонентів суспільного виміру (social pillar) сталого розвитку, що підтверджується присутністю відповідних елементів у візіях сталого розвитку Організації економічного співробітництва та розвитку, Організації Об'єднаних Націй тощо. Зокрема, якісна освіта є однією з цілей сталого розвитку (ЦСР-4), затверджених на рівні ООН у 2015 році.

Фактично, наявні практики із залучення потенціалу медіа як освітнього інструменту у контексті досягнення цілей сталого розвитку можна згрупувати у два кластери. По-перше, це залучення медіа як інструментів просування ідей сталого розвитку, формування серед пересічних громадян розуміння важливості «сталості» як запоруки задоволення нагальних потреб як сьогодення, так і забезпечення можливості задоволення своїх потреб наступними поколіннями. Цю діяльність можна розглядати через призму теорії встановлення порядку денного та відповідні практики (фреймінг тощо) – серед широкого кола проблем ті, які одержують більше уваги з боку засобів масової комунікації упродовж конкретного часового інтервалу, виявляються більш знайомими та значимими для аудиторії. По-друге, медіа можуть бути трансляторами ідей та концепцій, суголосних з Цілями сталого розвитку (як-от права жінок, гендерна рівність тощо) для цільових аудиторій в країнах, що розвиваються. Такий напрям діяльності взяли на озброєння низка акторів міжнародних відносин, які володіють потужними системами іномовлення. І хоча відповіді практики реалізуються в рамках поточних зовнішньополітичних імперативів цих держав, і, відповідно, мають розглядатися й аналізуватися насамперед через призму їхніх політик у сфері публічної дипломатії, тим не менш не можна не відзначити практичну корисність цих практик та їхній позитивний вплив на сприяння сталому розвитку у цільових країнах. Крім того, подібну діяльність реалізують і місцеві (локальні) медіа (медіа громад). Останні відповідний напрям своєї діяльності нерідко реалізують за сприяння міжнародних інституцій, що можна розглядати як

додатковий вимір діяльності цих інституцій у царині досягнення ЦСР.

Таким чином, роль медіа як освітнього інструменту в популяризації ідей та цілей сталого розвитку полягає насамперед у реалізації ними просвітницької функції (яка є цілком природною для мас-медіа), яка полягає як у

просуванні концепту сталого розвитку, ЦСР та їх важливості, так і окремих компонентів (ідей та знань, важливих в контексті досягнення цілей сталого розвитку), при чому ця діяльність реалізується на різних рівнях – від глобального до локального (рівень окремих спільнот та громад).

Список використаної літератури

1. Bird E., Lutz R., Warwick Ch. Media as partners in education for sustainable development: A Training and Resource Kit. Paris (France): United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2008.
2. Bodt T. Role of the Media in Achieving a Sustainable Society // Media and public culture : proceedings of the Second International Seminar on Bhutan Studies / За ред. K.Dorji. Thimphu: Center for Bhutan Studies, 2007. P. 459-501. URL: <https://www.bhutanstudies.org.bt/media-and-public-culture/> (22.04.2024)
3. Community Media // ЮНЕСКО. URL: <https://www.unesco.org/en/media-pluralism-diversity/community-media> (29.04.2024)
4. Copenhagen Declaration on Social Development. United Nations: 1995. URL: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.166_9_Declaration.pdf (28.04.2024)
5. Education transforms lives: Empowering people and ensuring inclusiveness and equality. Paris (France): United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2019.
6. Kulik R. M. sustainable development // Encyclopædia Britannica, 2024. URL: <https://www.britannica.com/topic/sustainable-development> (22.04.2024)
7. Learning by Ear // Deutsche Welle, 2012. URL: <https://www.dw.com/en/learning-by-ear/a-15841898> (20.04.2024)
8. Multimedia content in 30 languages // Deutsche Welle, 2013. URL: <https://corporate.dw.com/en/multimedia-content-in-30-languages/a-15703976> (20.04.2024)
9. Entman R. M. Framing: toward clarification of a fractured paradigm // Journal of Communication. 1993. Vol. 43, Issue 4. P. 51-58. DOI: 10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x
10. Myers M. Voices from Villages: Community Radio in the Developing World. A Report to the Center for International Media Assistance. 2011. URL: https://www.cima.ned.org/wp-content/uploads/2015/02/CIMA-Community_Radio-Report_Final%20-%2006-30-11.pdf (25.04.2024)
11. Nishimura Y. How the media can be a meaningful stakeholder in the quest to meet the SDGs // World Economic Forum Annual Meeting. 2020. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2020/01/sdgs-sustainable-development-news-media-coverage/> (28.04.2024)
12. Połńska-Kimunguyi E. From public service broadcaster to development actor: Deutsche Welle and the (con)quest of African female audiences // Critical Arts. 2015. Vol. 29, Issue 3. P. 382-399. DOI: 10.1080/02560046.2015.1059554
13. Sarmah Bh., Lama S. Radio as an Educational Tool in Developing Countries: Its Evolution and Current Usages // International Conference on Developmental Interventions and Open Learning for Empowering and Transforming Society (13-15 December, 2017). Krishna Kanta Handiqui State Open University, 2017. P. 329-344. URL: <http://dlkhsou.inflibnet.ac.in:8080/jspui/handle/123456789/321> (22.04.2024)
14. SDG Media Compact. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sdg-media-compact-about/> (29.04.2024)
15. Shaping the 21st Century: The Contribution of Development Co-operation. Paris: OECD, 1996. DOI: 10.1787/d571f17c-en
16. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. United Nations, 2015. URL: <https://sdgs.un.org/sites/default/files/publications/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf> (28.04.2024)
17. World conservation strategy. Living resource conservation for sustainable development. Gland (Switzerland): International Union for Conservation of Nature and Natural Resources, 1980.

References

1. Bird, E., Lutz, R., Warwick, Ch. (2008). Media as partners in education for sustainable development: A Training and Resource Kit. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Paris (France).
2. Bodt, T. (2007). Role of the Media in Achieving a Sustainable Society. In: Dorji, Kinley, (ed.), Media and public culture : proceedings of the Second International Seminar on Bhutan Studies. Thimphu: Center for Bhutan Studies, 459-501. Available at: <https://www.bhutanstudies.org.bt/media-and-public-culture/> (accessed 22.04.2024).
3. DW (2012). Learning by Ear. Deutsche Welle. Available at: <https://www.dw.com/en/learning-by-ear/a-15841898> (accessed 29.04.2024).
4. DW (2013). Multimedia content in 30 languages. Deutsche Welle. Available at: <https://corporate.dw.com/en/multimedia-content-in-30-languages/a-15703976> (accessed 28.04.2024).
5. Entman, R. M. (1993). Framing: toward clarification of a fractured paradigm. Journal of Communication, 43(4), 51-58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>

6. IUCN (1980). World conservation strategy. Living resource conservation for sustainable development. International Union for Conservation of Nature and Natural Resources, Gland (Switzerland).
7. Kulik, R. M. (2024). sustainable development. Encyclopædia Britannica. Available at: <https://www.britannica.com/topic/sustainable-development>
8. Myers, M. (2011). Voices from Villages: Community Radio in the Developing World. A Report to the Center for International Media Assistance. Retrieved Available at: https://www.cima.ned.org/wp-content/uploads/2015/02/CIMA-Community_Radio-Report_Final%20-%2006-30-11.pdf (accessed 20.04.2024).
9. Nishimura, Y. (2020). How the media can be a meaningful stakeholder in the quest to meet the SDGs. World Economic Forum Annual Meeting. Retrieved Available at: <https://www.weforum.org/agenda/2020/01/sdgs-sustainable-development-news-media-coverage> (accessed 20.04.2024).
10. OECD (1996). Shaping the 21st Century: The Contribution of Development Co-operation. Paris: OECD. <https://doi.org/10.1787/d571f17c-en>
11. Połńska-Kimunguyi, E. (2015). From public service broadcaster to development actor: Deutsche Welle and the (con)quest of African female audiences. *Critical Arts* 29(3), 382-399. <https://doi.org/10.1080/02560046.2015.1059554>
12. Sarmah, Bh., Lama, S. (2017). Radio as an Educational Tool in Developing Countries: Its Evolution and Current Usages. In: International Conference on Developmental Interventions and Open Learning for Empowering and Transforming Society (13-15 December, 2017). Krishna Kanta Handiqui State Open University, 329-344. Available at: <http://dlkhsou.inflibnet.ac.in:8080/jspui/handle/123456789/321> (accessed 20.04.2024).
13. UN (1995). Copenhagen Declaration on Social Development. Available at: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.166_9_Declaration.pdf (accessed 22.04.2024).
14. UN (n.d.) SDG Media Compact. Available at: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sdg-media-compact-about> (accessed 29.04.2024).
15. UN (2015). Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Available at: <https://sdgs.un.org/sites/default/files/publications/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf> (accessed 28.04.2024).
16. UNESCO (2019). Education transforms lives: Empowering people and ensuring inclusiveness and equality. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Paris (France).
17. UNESCO (n.d.). Community Media. Available at: <https://www.unesco.org/en/media-pluralism-diversity/community-media> (accessed 29.04.2024).

Надіслано до редакції 19.04.2024 р.